

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

МЕТОДИКА ШКІЛЬНОГО ГЕОГРАФІЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА

(назва освітнього компонента)

підготовки _____ **бакалавра** _____

(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ **014 Середня освіта (Географія)** _____

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Середня освіта. Географія. Економіка

(назва освітньо-професійної програми)

Силабус освітнього компонента «МЕТОДИКА ШКІЛЬНОГО ГЕОГРАФІЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА» підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія), за освітньо-професійною програмою Середня освіта. Географія. Економіка

Розробники:

Ткачук Н.М., доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат педагогічних наук, доцент

Маковецька Л, О., доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Ткачук Н. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії

протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри: _____

Погребський Т. Г.

I Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній Рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (Географія) Освітньо-професійна програма Середня освіта. Географія. Економіка Освітній ступінь: бакалавр	Нормативний
Кількість годин – 150, кредитів – 5		Рік навчання – 4
ІНДЗ – немає		Семестр – 8
Мова навчання – українська		Лекції – 40 години
		Практичні роботи – 42 годин
		Самостійна робота – 58 годин
		Консультації – 10 годин
	Форма контролю – екзамен	

II. Інформація про викладачів

ПІП Ткачук Надія Михайлівна

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри економічної та соціальної географії

Контактна інформація

Телефон 0974852583

Електронна пошта: Tkachuk.Nadiia@vnu.edu.ua

Профайл <https://cutt.ly/awJfxm3P>

Адреса викладання курсу: вул. Банкова, 9, корпус ВНУ імені Лесі Українки

Дні занять (<http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>)

ПІП Маковецька Лариса Олексіївна

Електронна пошта: makovetska.larisa@vnu.edu.ua

Науковий ступінь кандидат географічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри економічної та соціальної географії

Контактна інформація

Телефон 0953223654

Адреса викладання курсу: вул. Банкова, 9, корпус ВНУ імені Лесі Українки

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Вивчення ОК «Методика шкільного географічного краєзнавства» відбувається у двох взаємозв'язаних аспектах: формування у здобувачів організаційно-методичних навичок і вмінь щодо організації в шкільних умовах вивчення рідного краю, а також використання краєзнавчого матеріалу в освітньому процесі з географії. У результаті опанування змісту курсу формується здатність використовувати методи дослідження природи, соціально-економічних територіальних систем, населення рідного краю; застосування краєзнавчого принципу навчання в шкільній географії та позакласній туристсько-краєзнавчій роботі. Акцент зроблено на оволодіння практичними навичками щодо організації та проведенню експедицій, екскурсій із школярами, організації роботи шкільних краєзнавчих музеїв, а також проведенні науково-дослідної роботи краєзнавчого змісту в межах позаурочної та позашкільної роботи з географії.

2. Пререквізити і постреквізити.

Пререквізити:

Вивчення освітнього компонента пов'язується із системою предметних компетентностей здобувачів, сформованих в ОК «Педагогіка», «Психологія», «Методика навчання географії», «Методика навчання економіки підприємництва та фінансової грамотності», «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» «Логіка»; освітніх компонентів з фізичної, економічної та соціальної географії, які вивчались у попередніх семестрах.

Постреквізити: Опанування змісту ОК «Методика шкільного географічного краєзнавства» забезпечить готовність до професійної діяльності бакалаврів відповідно до професійної кваліфікації за програмою.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компонента «Методика шкільного географічного краєзнавства» є досягнення здобувачами теоретико-методичних основ краєзнавства; розширення їх знань про природні, соціально-економічні особливості рідного краю та визначні його пам'ятки; розвиток навичок здобувачів використовувати краєзнавчий принцип, як один з важливих компонентів методики навчання географії у закладах освіти.

Основними завданнями вивчення є:

- розкриття теоретичних та методичних засад краєзнавства;
- висвітлення історичних особливостей розвитку географічного краєзнавства;
- обґрунтування методичних особливостей використання краєзнавчого принципу навчання як елементу дидактичної системи учителя географії;
- розширення системи знань здобувачів про природні й соціально-економічні особливості рідного краю та про визначні його пам'ятки;
- розкриття змісту, форм та методичних особливостей організації краєзнавчих досліджень у закладах загальної середньої освіти;
- обґрунтування дидактичних умов, які сприяють ефективному використанню краєзнавчих матеріалів при вивченні географії у закладах освіти.

4. Результати навчання (Компетентності)

На основі вивчення здобувач має набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Загальні компетентності.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК9. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку.

ЗК10. Здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

ПК1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні та економічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і соціально-економічних процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ПК4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ПК6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних та економічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та регіону.

ПК7. Здатність чітко й логічно відтворювати основні теорії та закони, оцінювати нові відомості й інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог Державних стандартів загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство» в школі.

ПК8. Здатність реалізовувати краснавччий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.

Програмні результати навчання

Результатом вивчення освітнього компонента є: РН 1, РН 2, РН 3, РН 4, РН 5, РН 6, РН 7, РН 8, РН 9, РН 10, РН 11, РН 12, РН 13; ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 7, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 11, ПРН 12

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота	Консультації	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Історія розвитку краєзнавства. Зміст, форми шкільної краєзнавчої роботи						
Тема 1. Вступ. Суть та завдання географічного краєзнавства	4	2	2	2	-	ДС, К/2
Тема 2. Зародження краєзнавства та історія його розвитку	9	2	2	2	1	ДС, ІРС/2
Тема 3. Краєзнавчі музеї у системі національного краєзнавства	9	2	2	4	1	ІРС, РМГ/2
Тема 4. Розвиток шкільного географічного краєзнавства	9	2	2	4	1	ДС, ІРС/2
Тема 5. Краєзнавчий принцип навчання, як елемент дидактичної системи учителя географії.	11	2	4	4	1	РМГ, ІРС/3
Тема 6. Зміст і форми організації роботи з географічного краєзнавства у ЗЗСО	11	2	4	4	1	РМГ, ІРС/3
Тема 7. Зміст і форми краєзнавчої роботи позашкільних закладів освіти.	11	4	2	4	1	РМГ, ІРС/3
Тема 8. Краєзнавчо-туристичні, рекреаційні та культурно-історичні ресурси Волині	11	4	2	4	1	К, ІРС/3
Разом за модулем 1	75	20	20	28	7	20 балів
Змістовий модуль II Методика організації позакласної краєзнавчої роботи та учнівської науково-дослідницької діяльності з географічного краєзнавства						
Тема 9. Методичні особливості краєзнавчих дослідження природних об'єктів	4	2	2	2	-	ДС, ІРС/1
Тема 10. Методичні особливості дослідження населення і господарства краю	8	2	2	2	-	ДС, ІРС/1
Тема 11. Методичні особливості топонімічних досліджень в шкільному географічному краєзнавстві	8	2	2	4	-	ДС, ІРС/2
Тема 12. Методика організації роботи краєзнавчого гуртка	10	2	4	4	-	ІРС, РМГ/3
Тема 13. Методика організації краєзнавчих географічних екскурсій	8		4	4	-	ДС, ІРС/3
Тема 14. Методика проведення краєзнавчо-туристичних експедицій.	8	2	2	4	1	РМГ, ІРС/3
Тема 15. Методика проведення туристських походів.	8	2	2	4	1	ДС, ІРС/3
Тема 16. Методика підготовки учнівських дослідницьких робіт з краєзнавства	10	2	2	6	1	РМГ, ІРС/2
Тема 17. Шкільний музей як організаційно-методичний центр краєзнавчої роботи	9	4	2	-	-	К, ІРС/2

Разом за модулем 2	75	20	22	30	3	20 балів
Види підсумкових робіт						Бали
Модульна контрольна робота 1						30
Модульна контрольна робота 2						30
Всього годин	150	40	42	58	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

У ході проведення практичних робіт з ОК переважає **комбінована перевірка** компетентностей студентів, де поєднуються зазначені вище форми контролю.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Тема змістового модуля	Тема для самостійного опрацювання	Види самостійної роботи
Тема 1	Національна спілка краєзнавців: мета, завдання, основні напрями діяльності.	Повідомлення Презентація.
Тема 2	Інтернет-ресурси як джерело та інструмент краєзнавчих досліджень в шкільному географічному краєзнавстві	Повідомлення Презентація.
Тема 3	Віртуальні екскурсії в краєзнавчому музеї, особливості організації.	Повідомлення Презентація.
Тема 4	Внесок К. Д. Ушинського (В. О. Сухомлинського) у розвиток шкільного географічного краєзнавства та реалізацію його ідей у теорії та практиці освітньої діяльності.	Повідомлення. Презентація
Тема 5	Основні завдання шкільного географічного краєзнавства на сучасному етапі	Повідомлення Презентація
Тема 6	Краєзнавчі проекти в шкільному курсі географії	Повідомлення Презентація
Тема 7	Основні напрями позашкільної краєзнавчої діяльності в контексті національно-патріотичного виховання. Національно-патріотична гра «Джура»	Повідомлення Презентація
Тема 8.	Волинь туристична.	Повідомлення Презентація
Тема 9.	Природно-заповідний фонд України.	Повідомлення Презентація
Тема 10.	Соціально-економічна історія Волинського краю.	Повідомлення Презентація
Тема 11.	Особливості проведення досліджень мікротопонімів.	Повідомлення Презентація
Тема 12.	Організація і проведення туристських походів вихідного дня.	Повідомлення Презентація
Тема 13.	Дидактичні ігри та розваги під час краєзнавчих екскурсій та походів	Повідомлення Презентація
Тема 14.	Проведення масових шкільних краєзнавчих заходів.	Повідомлення Презентація
Тема 15	Архіви у краєзнавчих дослідженнях.	Повідомлення Презентація
Тема 16	Волинь: матеріальна та духовна культура.	Повідомлення

Методи та форми навчання

Під час викладання застосовуються наступні методи навчання:

за джерелом передачі та характером сприйняття інформації: словесні методи (лекція, пояснення, дискусія, інтерактивні діалогові), наочні (ілюстрація, демонстрація мультимедійних презентацій), практичні (симулятивні ігри, робота в малих групах, творчі роботи тощо);

за характером пізнавальної діяльності в процесі засвоєння змісту: пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; дослідницькі.

Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів реалізується за допомогою самостійних дій, закінчуються конкретними результатами.

Дистанційне навчання проводиться через з використанням ресурсів електронного курсу на платформі Moodle, Google Meet та Zoom, що дозволяє студентам оволодіти необхідним навчальним матеріалом, інтерактивно взаємодіяти з викладачем в процесі навчання тощо.

Консультації можуть проводитися в день проведення лекцій і практичних занять, за попередньою домовленістю або у визначений день (згідно з графіком консультацій складеним на кафедрі).

Окремі заняття із лекцій та практичних можуть бути проведені на базі закладів відповідно до тематики (Теми 3, Тема 7, Тема 8) у поєднанні екскурсійної та лекційно-практичної форми.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять є обов'язковим. Здобувачі першого рівня вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати під час консультацій. Здобувач повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь у навчальному процесі.

Політика щодо академічної доброчесності. Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності регламентовані наступними документами: Кодекс академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі Українки, Положення про комітет з етики наукових досліджень ВНУ ім. Лесі Українки, Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників ВНУ імені Лесі Українки (https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/normatyvno-pravova-baza/)

Вивчаючи даний освітній компонент, здобувачі погоджуються виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів освіти;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань здобувачів освіти.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. У разі відсутності студента на семінарських заняттях з об'єктивних причин, він має право виконати завдання, передбачені планом практичних занять, і одержати відповідні оцінки. Відпрацювання пропущених занять має відбутися до останнього семінарського (практичного) заняття під час індивідуально-

консультативної роботи викладача. Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань для самостійної роботи). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна під час консультації у вільний від аудиторних занять час.

Відпрацювання практичних робіт, які передбачали оцінювання участі в дискусії, тренінгу, роботу в групах здійснюється через виконання завдань самостійної роботи до теми.

Неформальна освіта при викладанні дисципліни

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Viznannya_rezultativ_VNU_im_L.U._red.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

Перелік основних платформ для отримання неформальної освіти:

<https://prometheus.org.ua/>

<https://vseosvita.ua/course>

<https://osvitoria.media/tag/pidvyshhennya-kvalifikatsiyi-vchytelya/>

<https://ed-era.com/>

<https://naurok.com.ua/>

Зарахування результатів навчання, отриманих у формальній та/або інформальній освіті

Результати освіти, отримані у формальній та/або інформальній освіті, можуть бути зараховані як додаткові у межах поточного оцінювання, при цьому сума поточних балів за семестр не може перевищувати 40.

Види наукової та практичної активності здобувачів освіти	Кількість балів
Публікація наукової статті в періодичному виданні наукових праць здобувачів освіти в межах тематики освітнього компонента	20
Виступ на міжнародній, всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з публікацією тез доповіді в межах тематики освітнього компонента	до 10
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів або інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 15

V. Підсумковий контроль

Рейтинг здобувача освіти з навчальної роботи визначається відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/07/Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за контрольні заходи за змістовими модулями, які проводяться у формі комплексної контрольної роботи (максимум – 30 балів за кожен змістовий модуль, всього 60 балів), за виконання завдань практичних занять: участь у дискусіях, роботу в малих групах (максимум – 15 бал), виконання індивідуальних творчих практичних завдань (максимум – 25 балів).

Зміст практичних занять сформований із поєднання усних запитань для обговорення (1 бал) та творчих практичних письмових завдань (1-2 бали). Письмові завдання можуть бути оцінені, якщо їх виконано у повному обсязі, написані висновки.

Самостійна робота оцінюється під час усних відповідей на семінарських заняттях і доповнює загальне оцінювання (до 3 балів).

Ефективність самостійної роботи здобувача викладач виявляє на практичних (семінарських) заняттях, під час тематичного опитування, перевірки, рефератів тощо та відображає в загальній оцінці за тему і змістовий модуль.

Теми самостійної роботи можуть бути зарахованими за результатами навчання у неформальній освіті за умови дотримання процедури визнання результатів навчання отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Наказ №220 від 29.06.2022 р.)

Види самостійної роботи:

- самостійне вивчення й поглиблене опрацювання певних тем дисципліни та окремих питань;
- опрацювання матеріалу лекцій і підготовка до семінарських занять за конспектами, навчально-методичними посібниками, спеціальною літературою, інформації офіційних Інтернет сторінок;
- виконання творчих завдань (складання узагальнюючих схем, підготовка повідомлень з проблеми);
- реферування наукової літератури;
- пошук наукової літератури за певною темою;
- добір цитат, виписок, тез з певної проблеми;
- написання творів-роздумів, рефератів;
- розв'язування проблеми;
- виконання певного пошукового завдання.

Кожна з визначених тем (див. таблицю) містить питання для додаткового, самостійного опрацювання.

Модульна контрольна робота (МКР)

Під час виконання оцінюванню підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набув здобувач після опанування тем кожного з двох теоретичних модулів; сформована із тестів теоретичного змісту та відкритих творчих питань (на розгляд викладача).

Якщо у підсумку виконання всіх видів навчальної роботи студент за результатами поточного та модульного контролю набирає не менше 75 балів, то за його бажанням, отримана ним оцінка може бути зарахована як підсумкова оцінка з освітнього компонента. У протилежному випадку або за бажанням студента підвищити рейтинг, він складає іспит. При цьому бали, набрані за результатами модульного контролю, анулюються. Екзаменаційна оцінка визначається у балах (від 0 до 60) за результатами виконання екзаменаційних завдань.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачем освіти теоретичного матеріалу та практичних вмінь і навичок з окремого освітнього компонента за семестр. Екзамен проходить у формі усної відповіді студентів згідно екзаменаційних білетів. Кожен білет включає три питання, які передбачають оцінювання теоретичних знань студентів та їх вмінь і навичок використовувати відповідні знання на практиці. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання

82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	Непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література

Основна

1. Бенедюк В. В. Краєзнавство: Конспекти лекцій. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2019. 75 с.
2. Бенедюк В. В. Краєзнавство: Методичні матеріали для підготовки студентів до практичних робіт. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2019. 52 с.
3. Бенедюк В. В. Краєзнавство: Методичні матеріали для самостійної роботи студентів. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2019. 15 с.
4. Бенедюк В. В. Краєзнавчий принцип у процесі формування географічних компетентностей учнів. *Науковий вісник СНУ імені Лесі Українки. Серія «Географічні науки»*: зб. наук. пр. Луцьк, СНУ імені Лесі Українки, 2020. № 1 (405). С. 21 – 25.
5. Бенедюк В. В. Теоретико-методичні основи кр
5. Основи краєзнавства : підруч. для студ. закл. Вищ. Освіти/НАН України, Національна спілка краєзнавців України; за ред. О. П. Ресента; вид. 2-ге, доп. Київ, 2021. 376 с..
6. Олішевська Ю.А. Шкільне географічне краєзнавство. Навчальний посібник. К.: «ФО-П Кравченко», 2020, 175 с.
7. Павловська Т. С., Бенедюк В. В., Григор'єва Н. В. Географічне краєзнавство в закладах загальної середньої освіти: навч. посіб. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2023. 224 с.

Додаткова

1. Бенедюк В. В. Краєзнавчий принцип у процесі формування географічних компетентностей учнів // *Науковий вісник СНУ імені Лесі Українки. Серія «Географічні науки»*: зб. наук. пр. Луцьк, СНУ імені Лесі Українки, 2020. № 1 (405). С. 21 – 25.
2. Павловська Т. С. Географія Волинської області : навч. посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2019, 212 с.
3. Ткачук Н. М. Підготовка майбутніх учителів до краєзнавчої діяльності в контексті пріоритетів національно-патріотичного виховання. *Сьомі Сумські наукові географічні читання* : зб. матер. Всеукраїнської наук. конф., м. Суми, 14-16 жовт. 2022 р. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, Сумський відділ Українського географічного товариства, 2022. 201 с. С. 61–64
4. Ткачук Н. М. Дембовський М. С. Краєзнавчий підхід у навчанні географії як ресурс національно-патріотичного виховання учнів. *Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects*: Матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конференції (11-13.09.2022 м. Берлін, Німеччина) [Електронний ресурс]. с.342. С.148–155.
5. Ткачук Н. М. Інноваційні технології реалізації краєзнавчого принципу навчання географії. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів*: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. / за ред. Ю. М. Барського, м. Луцьк, 11–12 лист. 2022 р. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2022. С. 136–139 .

1. Український державний центр національно-патріотичного виховання <https://patriotua.org/>
2. КЗ «Волинський обласний центр національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді Волинської обласної ради» <https://cnpvtk.volyn.ua/>
3. Мала академія наук <http://man.gov.ua/ua/index>
4. КЗ «Волинська обласна Мала академія наук» <http://vzman.lutsk.ua/>
5. Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді <https://nenc.gov.ua/>
6. Волинський обласний еколого-натуралістичного центр <http://voenc.lutsk.ua/>
7. Міжнародна освітня програма GLOBE <https://nenc.gov.ua/globe/>
8. Національна спілка краєзнавців України <http://nsku.org.ua/>

Екзаменаційні питання

1. Охарактеризуйте зміст краєзнавства, його об'єкт і предмет та поняття «край».
2. Структура краєзнавства: основні складові та галузеві напрями. Організаційні форми краєзнавства.
3. Охарактеризуйте географічне краєзнавство як складову частину національного краєзнавства.
4. Шкільне краєзнавство як складова національного краєзнавства
5. Охарактеризуйте головні функції географічного краєзнавства.
6. Розкрийте зміст краєзнавчого принципу навчання.
7. Назвіть вимоги до відбору навчального краєзнавчого матеріалу.
8. Охарактеризуйте прийоми застосування краєзнавчого принципу та його методичне значення при вивченні географії.
9. Періодизація розвитку краєзнавства в Україні. Охарактеризуйте етапи становлення краєзнавства.
10. Проаналізуйте краєзнавчі ідеї видатного чеського педагога-гуманіста і просвітителя XVII ст. Яна Амоса Коменського.
11. Розкрийте педагогічний внесок Ушинського К. Д. у розвиток шкільного географічного краєзнавства та реалізацію його ідей у теорії та практиці освітньої діяльності.
12. Становлення наукового Товариства дослідників Волині та організація його роботи. Вклад Тутковського П. А. у розвиток наукового Товариства дослідників Волині.
13. Відображення географічного краєзнавства у методичних та навчальних посібниках 50-х – 80-х років XX століття. 1
14. Розвиток вітчизняного географічного краєзнавства впродовж XX століття та у нинішній час.
15. Поясніть головні зміни у розвитку шкільного географічного краєзнавства після здобуття незалежності у 1991 році.
16. Охарактеризуйте методи досліджень у краєзнавстві.
17. Проаналізуйте основні джерела краєзнавства.
18. Дайте характеристику основних напрямів вивчення рідного краю.
19. Назвіть вимоги до відбору та використання краєзнавчого матеріалу на уроках географії
20. Основні методи і прийоми використання краєзнавчого принципу навчання
21. Освітнє краєзнавство у формуванні компетентної особистості.
22. Основні організаційні форми шкільного краєзнавства
23. Стаціонарні форми краєзнавчої роботи.
24. Назвіть основні напрями краєзнавчих досліджень природи краю.
25. Охарактеризуйте методичні особливості досліджень природних краєзнавчих об'єктів учнями.
26. Унікальні природні об'єкти Волинської області.
27. Природоохоронні території Волинської області.

28. На основі вивчення об'єктів природи рідного краю наведіть приклади краєзнавчого принципу навчання географії у закладі загальної середньої освіти.
29. Методичні особливості краєзнавчих досліджень населення краю.
30. Методичні особливості краєзнавчих досліджень територіальної організації господарства.
31. Обґрунтуйте приклад зв'язку різних форм краєзнавчої роботи при вивченні географії у школі.
32. Охарактеризуйте зміст та основні напрями діяльності музею.
33. Охарактеризуйте значення Волинського краєзнавчого музею як наукового, освітнього та культурний осередку нашого краю.
34. Шкільний музей як організаційно-методичний центр краєзнавчої роботи.
35. Облаштування краєзнавчої географічної експозиції шкільного музею.
36. Дайте загальну характеристику культурно-історичної спадщини Волині.
37. Розкрийте зміст, значення та види краєзнавчих екскурсій.
38. На одному з прикладів охарактеризуйте методичні особливості проведення краєзнавчої екскурсії у природу при вивченні географії.
39. На одному з прикладів охарактеризуйте методичні особливості проведення краєзнавчої екскурсії на підприємство при вивченні географії у школі.
40. Методичні особливості підготовки вчителя до проведення екскурсії
41. Розкрийте зміст і значення краєзнавчого гуртка.
42. Охарактеризуйте методичні особливості роботи краєзнавчого гуртка.
43. Загальна характеристика походів.
44. Особливості організації багатоденних туристсько-краєзнавчих походів.
45. Підведення підсумків туристсько-краєзнавчого походу.
46. Системний підхід до організації краєзнавчої роботи.
47. Охарактеризуйте основні етапи підготовки та проведення краєзнавчих екскурсій.
48. Охарактеризуйте методику обробки екскурсійного матеріалу.
49. Охарактеризуйте основні етапи підготовки і проведення краєзнавчої експедиції.
50. Дайте характеристику основних методів експедиційного дослідження.
51. Діяльність керівника учнівської краєзнавчої експедиції по забезпеченню охорони життя і здоров'я її учасників
52. Наведіть приклади краєзнавчих експедицій всеукраїнського масштабу.
53. У чому полягає відмінність між краєзнавчою екскурсією та експедицією?
54. Докажіть, що топоніми є цінним джерелом вивчення історії та природніх особливостей населеного пункту.
55. Вкажіть основні джерела вивчення топонімів і мікротопонімів.
56. Назвіть вимоги та етапи підготовки до експлуатації еколого-краєзнавчої стежки.
57. Які масові заходи можна використати для організації та популяризації краєзнавчої роботи в школі?
58. Схарактеризуйте напрями краєзнавчої діяльності, що реалізуються Українським державним центром національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді.
59. Зазначте функції краєзнавчих дидактичних ігор. У чому полягають особливості дидактичних ігор з географічного краєзнавства?
60. Визначте основні якості керівника шкільної краєзнавчої роботи в школі.